

Három nap a Tisza-vidéken

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya mellett működő, a határon túli magyar könyvtárak fejlesztési programját gondozó szakmai bizottság 2004. március 28. és 30. között szakmai látogatást tett a Vajdaság – ezen belül a Tisza-vidék – magyar lakossági ellátást nyújtó könyvtáraiban. A szakmai út programját *Hajnal Jenő*, a zentai Thurzó Lajos Közművelődési Központ és Városi Könyvtár igazgatója állította össze. Az út résztvevői voltak a bizottsági tagokon kívül azok a más országbeli könyvtárvezető kollégák, akiknek könyvtárai a zentaihoz hasonlóan regionális szerepkört töltenek be, és részesülnek a magyarországi célzott támogatásból. Így csatlakoztak a somorjai (*Végh László*), ungvári (*Horváth Ilona*, *Bodák Erzsébet*), kolozsvári (*Pillich László*), sepsiszentgyörgyi (*Kiss Jenő*) és csíkszeredai (*Kopacz Katalin*) intézmények vezetői a bizottsághoz.

Rendkívül gazdag, inspiráló és tanulságos programon vehettünk részt. Összesen tizenkét könyvtárban jártunk (Szabadka, Palics, Magyarokanizsa, Ada, Temerin, Fórum Kiadó, az újvidéki egyetem Hungarológiai Tanszék, Szerb Matica, Bácsfeketehegy, Kishegyes, Topolya, Zentai Thurzó Lajos Közművelődési Központ és Városi Könyvtár). Ezekon kívül részt vehettünk színházi előadáson (a szabadkai Kosztolányi Színház ...*még egy kor* Show SÖR című előadásán), jártunk a péterváradai várban, megnéztük az új, korszerűen felszerelt Bolyai Tehetséggondozó Gimnáziumot és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézetet. Találkozhattunk a Magyar Szó és a Fórum Kiadó vezetőivel, az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kar Hungarológiai Tanszékének vezetőjével, települések vezetőivel és a vajdasági szellemi élet néhány vezető értelmiségijével.

Mindenütt, ahol jártunk, rendkívül vendégszerető, készségesek voltak a kollégák, szerényen, de az igyekezetet nem eltakarva mutatták be

Palics

könyvtáraikat, erőfeszítéseiket. Minden településen kutatják, őrzik nyelvi örökségüket, hagyományait, évről évre rendezett programokkal is ápolják jeles magyar szülőiteik emlékét. Nagyon szép épületeket láttunk, de rendkívül elkésesítő a magyar állományok kopottsága, mennyisége, és a berendezés is sok helyen felújításra szorulna. Több évtizedes a lemaradás ezen a téren, ugyanakkor rendkívül eredményesen hasznosulnak az információszolgáltatást biztosító technikai fejlesztésekhez nyújtott pályázati források. Vannak példaértékű büszkeségeik is, mint a zentai intézményegyüttes vagy az új bácsfeketehegy és palicsi fiókkönyvtárak, s reményeik szerint ilyen lesz a felújítás után a topolyai Népkönyvtár és az újonnan épülő magyarokanizsai könyvtár is.

A tapasztalatcsere utolsó napján kerekasztal-beszélgetésen vettünk részt, ahol hallhattunk az élénk életet élő vajdasági civil szerveződésekéről, amelyek között a legmagasabb szinten a kulturális szerveződések állnak. Ezen civil szervezetek közösségteremtő szerepe vitathatatlan a magyarság, az identitástudat megőrzésében, és nagyon nagy előnyük, hogy hasznosítani tudják a jelen lévő magas szellemi potenciált. A társadalmi szervezethez nagyon erős a magyar könyvtárosok, pedagógusok körében, ami azért jelentős, mert a megmaradás múlhat azon, hogy milyen életérzés válik uralkodóvá. A hitet éppen az előbb említett társadalmi szerveződések adhatják, közvetíthetik az igen valós

Szabadka

probléma, az életszínvonal csökkenése ellenében is. A más régiókból érkezett határon túli könyvtárosok számára is példa- és modellértékű a vajdasági könyvtárosok együttműködése. A közművelődési központ köré szerveződött Kapocs Könyvtári Csoport tagjai között eleven az információcsere, közös stratégiával pályáznak, ami a siker fontos záloga. Ugyanakkor megfogalmazódott a kerekasztal-beszélgetésen az is, hogy valóban él a Vajdaságban a félelem a Magyarország EU-csatlakozása utáni lehetséges elszigetelődéstől.

A szakmai út egyik legfőbb tapasztalata az, hogy meg kell oldani a rendszeres dokumentumellátást, hogy ne „kaland” legyen a magyarországi könyvek átjuttatása a határon (ha már a tankönyvbehozatal, illetve -kivitel megoldott), hogy tervszerű gyarapítás és

rendszeres folyóirat-ellátás legyen. Megkockázatom, hogy a magyarországi könyvtárak számára nem jelentene túl nagy megterhelést, ha legalább saját kiadványaikból (folyóiratok, könyvek) rendszeresen juttatnának egy-egy példányt minden határon túli régióközpontba. (Mint ahogyan ezt néhányan már meg is teszik.) A könyvtárak számára a minőségi gyarapodást jelentő dokumentumokhoz való hozzájutás a küldetés teljesítésének kulcsa. A kapcsolattartás, a közös munka alapvető feltétele a megfelelő szoftverek, adatbázisok megléte, amelyek beszerzése honi segítség nélkül ugyancsak kétséges.

Mint említettem, rendkívül hasznos tapasztalatokban volt részünk – a bizottsági tagoknak és a többi határon túli kollégának egyaránt – a Vajdaságban töltött három nap alatt. Végül engedtesék meg nekem egy személyes megjegyzés. Számomra meghatározó és felemelő érzés volt „otthonukban” találkozni azokkal a kollégákkal, akiket a Békés Megyei Könyvtár 1992 óta fennálló kapcsolatai révén Békéscsabán megismerhettem, és személyesen megtapasztalni mindazokat a szakmai problémákat, elképzeléseket, eredményeket, amikről itthon „csak” beszélgettünk. Ezért személyes köszönettel is tartozom a program szervezőjének.

Az úthoz a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma nyújtott anyagi támogatást.

Litauszky Györgyné

Művelődés és rekreáció

Újságcikkek Magyarokanizsa községről

Magyar Szó - 2004. február 15-16.

Emberarcú házak

Egyre gyérülő emlékeiről ősi kultúránknak

A régi házaknak ablakszemük volt, ajtószármjuk... Mi maradt belőlük?

Amikor vidékünk építészete kerül szóba, megkerülhetetlen az élete delén elhunyt Harkai Imre műépítész neve. Mint köztudott, Topolya mai arculata az ő keze nyomát viseli. Hiszen a városmagvak egykor divatos lerombolásának sebeit igyekezett gyógyítani, például úgy, hogy a csupaszon meredező tűzfalakra művészi ábrák kerültek. Neki köszönhető az utolsó szelálmom megmentése, továbbá a tájház és kovácsműhely. Szakmunkatársa volt azoknak a dokumentumfilmeknek, melyeket együtt készítettünk városaink eklektikus építészeti stílusáról és nem utolsósorban, a népi építészet temerini szép példányairól. Ezek a filmszalagok sajnos alighanem elvesztek az Újvidéki TV dokumentumanyagával együtt. Pedig azokon sok olyan épületet "részleteltünk" amelyeknek ma már hiűt helye. Beszédet Valériával felkutatjuk a rendálatos szántalanc. Kézvel ninnál